

אסור לעשות להם כמו מעשה דוד מה ששלח לנחמו את חנון מלך בני עמון המוצא כאן צהגהות מיימוניות וצ"מ כאן, א"כ איסור זה לאו דוקא בגיותן אלא אף אם נחגיגו אסור לדרוש בשלומם כמו הלאו לא יצא עמוני ומואבי בקהל ה' הנאמר באתה פרשה, והוכיח זה מהאי לטובתם שזה מדובר אחרי הגירות והשחרור ע"ש, ונראה שאין לומר כן, ומוכח זה מהרמב"ם כאן, שהרי כתב לפי שנאמר וקראת אלי' לשלום וכו', וזה שייך רק בגיותן, ואילו הי' הדין אפילו בגירותן, הי' צריך הרמב"ם להזכיר זאת שאפילו כל דרישת שלום, ואפילו נחגיגו, ומוכח שהלאו הזה נאמר רק בגיותן אף שכולל לאו זה כל גמילת חסד, מ"מ הוא רק בגיותן, ואף שטובתם הוא על אם הוא גר הא כדאיתא והא כדאיתא, וטובתם אין זה אלא שלילה שאין בהן הלאו דלא תוננו, וזה צגר, אבל אין זה לאו אם לא מאנה אותו וכמו שנתבאר ואין זה צריך לפנים.

שם אות ב, ד"ה והנה לכאורה. ע"כ פשוט לפענ"ד דגם נקבות בכלל וכו'.

וכתב ע"ז [אבי עזרי תליתאה הל' מלכים פ"ו ה"ן וז"ל: גם מה שכתב המנ"ח שלגבי הלאו הזה לא תדרוש שלומם, גם נשים בכלל, אף שלענין הלאו לא יצא עמוני בקהל ה' דרשינן אבל לא עמונית, ומותרת בקהל, מ"מ לענין הלאו לא תדרוש שלומם לא נתמעטו נשים, וצ"דק העיר אחד מבני הישיבה שיח' ה"ה הנעלה יחזקאל אסחייק שזה נסתר מכל מה שכתוב בענין רות, שהרבה הטיב אתה בועז, והלא אסור כל גמילת חסד לעשות אתן, לשיטתו שאפילו אחר שנחגיגו אסור, ומוכח שלגיש מותר, אולם לפי מה שכתבתי שנגירותן ודאי שמותר, רק בגיותן, אפשר שפיר לומר שאף לנשים אסור ופשוט.

שם אות ג, ד"ה ולכאורה צ"ע על הרמב"ן וסמ"ג דמונין וכו'. המנ"ח צמד ע"ד הרמב"ן והסמ"ג לשיטתם במנין המצוות מ"ט לא מני לא תדרוש שלומם וטובתם לשני לאורין.

וכתב ע"ז [אבי עזרי תליתאה הל' מלכים פ"ו ה"ן וז"ל: כתב הרמב"ם, עמון ומואב אין שולחין להם לשלום שנאמר לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימך, אמרו חכמים לפי שנאמר וקראת אליה לשלום, יכול עמון ומואב כן תלמוד לומר לא תדרוש שלומם וטובתם, לפי שנאמר עמך ישב צקצק בטוב לו לא תוננו יכול עמון ומואב כן, תלמוד לומר וטובתם, ואף על פי שאין שואלים בשלומם אם השלימו מעצמם תחלה מקצלין אותן עכ"ל.

הנה במנין הלאוין מל"ט נ"ו וכן הוא בספר המצוות מל"ט נ"ו כתב רק האי דאין קוראין את עמון ומואב לשלום כשבאין להלחם אתם, ולא האי וטובתם, והוא

שם אות יז, ד"ה והנה באונס. והנה במוש"ר כתוב ג"כ ונתן מאה סלע וכו', א"כ אפשר באסורה עליו מחייבי לאוין או עשה דאינו יכול לקיים ולו תהי' וכו' אפשר דפטור מקנס וכו'.

נ"ב: מה שנסתפק, יעויין בחידושי הגרעק"א לכתובות ד"מ שג"כ נסתפק בזה. ועיי' בספר מלבושי יו"ט ח"א חאה"ע סימן כ'.

מצוה תקנז — תקנח

מצוה על האונס שישא אנוסתו לאשה —
שלא יגרש האונס את אנוסתו

סק"א אות ט, ד"ה לעיל. נ"ל ג"כ גבי גירות ושבויו וכו'.
נ"ב: מה שנסתפק בגירות ושבויו אי יש עדים שלא נבעלה, נראה שמוכח מהמס' צפ' אלו נערות דל"ו ע"ז ד"ה ואלו, שכתבו שמה שאין לה קנס הוא משום גזירה שלא תנשא לכהן, וא"כ שבויו אם יש לה עדים שמותרת לכהן שוב יש לה קנס. ופלא על הגאון המחדר בזה.

מצוה תקנט

שלא יקח סרים בת ישראל

סק"א אות ד, ד"ה והנה לדעת החולקים וסוברים דלאוים הללו וכו'.

נ"ב: מה שכתב רק לדעת החולקים, יש לעיין, הלא מפורש בהרמב"ם צפ"ז מהל' איסורי ביאה ה"ג, ושם צפ"ז ה"ו, שכהן הנא על הכותית לוקה משום זונה משום שאינה בת קידושין, הרי אם אין שייך זה קידושין לא בעינן קידושין, וא"כ מה"ט גם צעכו"ס פזע דכה כן, שאינו צר קידושין.

מצוה תקסא

שלא ישא עמוני ומואבי בת ישראל

סק"א אות ו, ד"ה ועיין לעיל במצות פד"כ וכו'.

נ"ב: ע"ש מה שזיינתי שם.

מצוה תקסב

שלא לקרוא שלום לעמון ומואב

סק"א אות א, ד"ה והנה. ולכאורה ל"ד שלום, רק אסור לעשות עמהם איזה חסד וכו'.

וכתב ע"ז [אבי עזרי תליתאה הל' מלכים פ"ו ה"ן וז"ל: גם מה שכתב שם המנ"ח שהלאו דלא תדרוש שלומם שנאמר לאו דוקא בשעת מלחמה אלא כל חסד

מצוה תקעא

שלא להקריב אתנן זונה ומחיר בלב

סק"ב אות ט, ד"ה ואם נתן לה חצי בהמה באתננה וכו'.

וכתב ע"ז [אבי עזרי חמישאה הל' איסור"מ פ"ד הי"א,

ה"ב אות ב'] וז"ל: במנחת חינוך מצוה תקע"א,

כתב אם נתן לה חצי בהמה באתננה, בתחלת דבריו כתב שאלו הקטיר אינו חייב לאלו על שני כויתים, כדי שיהי כוית אתנן דעל פחות מכות אינו חייב, ובסוף כתב נתיישבתי אפשר דחייב אף בכות, דהרי זה בע"מ דמוס באצר אחד פוסל כל הבהמה, ה"נ אתנן ומחיר כלל פוסל כל הבהמה אף שהאתנן הוא רק באצר אחד ע"ש, ולי תמוה דברים אלו איך עלה ע"ד לומר כן דבדאי מוס נקרא שכל הבהמה היא בע"מ אבל אתנן ומחיר כלל אינו אוסר רק את זה מה שהוא אתנן ולא השאר ופשוט וא"ל לפנים, ומ"ש בסוף שאלו נתן לה חצי שאינו מקוים איזה חצי בכלל אינו נאסר כמו"ש התוס' בע"ז ס"ג באומר לה טלה קטם ויש עוד טלאים באצר אף שזכתה אחד מהם אבל כיון שאינו מצורר איזהו אין זה אתנן זונה, גם כאן אינו מצורר איזה חצי. נראה שאינו דומה ששם כיון שאינו מצורר ויש לה טלה אחד כל טלה שנותן ה"ז מתנה שהרי אינו מחויב לה את זה, אבל בחצי עכ"פ חצי אחד ודאי שיש לה במוכו א"כ הטלה אסור ודו"ק.

מצוה תקעד

שלא לאחר הנדרים והנדבות

סק"א אות א, ד"ה ה'. חטאת וכו' וכל זמן שלא הפריש עובר, דהוי כאילו אמר ולא אפריש וכו'.

ע"י באבי עזרי חמישאה פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הי"ג, ד"ה שז ראיתי.

שם, ד"ה והנה כל השיטות. וגבי הלאו דג"ר השמיט מתנות עניים ובאמת הלאו עוברים במ"ע וכו'.

ע"י באבי עזרי חמישאה פ"א מהל' זכורות הי"ג, ד"ה ובמקום אחר כתבתי וכו'.

שם, ד"ה והר"מ סיים, אם אין שם עניים מפריש ומניח עד שימצא עני וכו' ואינו מובן וכו'.

נ"ב: עיין בטור יור"ד סימן רנ"ז שהשיג על הרמב"ם בזה, וע"ש בצ"ח, וכנראה שהגאון זק"ל לא הי' לפניו הטור בשעה שכתב זה.

מצוה תקצט

מצות חליצה

סק"א אות א, ד"ה שנצטוינו להיות וכו'.

פשוט שזה מה שגדרש וטובתם אין זה לאו כלל, אלא הכתוב בא לעומת מה שנאמר בקרא עמך ישב וגו' לא תוננו, בעצד כעני שבה מחו"ל לארץ שמחוייב לשחררו והרי הוא גר נדק, ע"ז באה האזהרה למי שמאנה אותו, לא תוננו כמבואר בהרמב"ם בפ"ח מהל' עדדים הי"א נוסף על הלאו הנאמר באונאת כל גר יעו"ש. ע"ז בא כאן הכתוב בעצד של עמון ומואב שבה מחו"ל לארץ שג"כ צריכין לשחררו, בזה אין הלאו הזה של עמך ישב וגו' לא תוננו, אבל ודאי שאסור לאונות אותו כמו שאסור לאונות כל שאר גרים, ונמצא שהאי וטובתם אין זה לאו שמחייבין לאונות אותו, אלא הוא שלילה שאין בעמון ומואב הלאו של לא תוננו, אבל אין ה"נ שאסור לאונות אותו מטעם הלאו הנאמר ונאסר לרמות כל שארי גרים ופשוט. וראיתי שעמד במצוה תקס"ב על הרמב"ן והסמ"ג דמונין הנפרטים בלאו אחד, כל אחד למצוה בפ"ע, א"כ כאן תיבת שלומם וטובתם אמאי לא מנו ג"כ לשני לאוין, שהרי תיבת שלומם נדרש בפני ענמה ותיבת וטובתם נדרש בפני ענמה, א"כ הם שני לאוין ע"ש, ולא אבין קושייתו וכמו שכתבתי שהאי וטובתם אין זה לאו, וכי לאו הוא זה שמחייבין לרמות אותו, אלא הוא שלילה שאין בהם הלאו הנאמר לא תוננו וצורר.

מצוה תקסג

שלא להרחיק זרע עשו מהתחתן עם זרע ישראל

סק"א אות א, ד"ה והנה. אפשר בלא קידושין ג"כ איסורא ליכא, וצ"ע. המנ"ח נסתפק לשיטת הרמב"ם דאין לוקין בחייבי לאוין אלא ע"י קידושין וביאה, האם יש איסור תורה בביאה בלי קידושין.

וכתב ע"ז בתו"ד [אבי עזרי קמא הל' אישות פ"א ה"ד]

וז"ל: אולם נראה דפשוט הדבר דאף להרמב"ם אף שאין מלקות בחייבי לאוין בלא קידושין, מ"מ איסור תורה יש בצעילה לחוד, אלא שהאזהרה הוא רק ע"י קידושין, וכן משמע מפורש בס' המנוחות מל"ח קס"ז וז"ל הזהיר כה"ג שלא לבוא על האלמנה אפילו בלא קידושין והוא אמרו ולא יחלל זרעו בעמיו, וציאור זה שכהן הדיוט נאסר עליו הנשואין כמו שאמרנו לא יקחו והוא איסור הנשואין, אבל אינו לוקה עד שיבעול קודם שקדם צאורו, אמנם אם בעל בלא קידושין אע"פ שזה אסור עליו ומוזהר ממנו ופסולה לכהונה אינו לוקה משום זה כי לא באה האזהרה מזה וכו', הרי מפורש בדבריו שאף כהן הדיוט אסור בצעילה לחוד רק שאין לוקין בציאה לחוד, וא"כ בכל חייבי לאוין שאין לוקין בלא קידושין הכי הוא שהרמב"ם משוה אותן כמו שכתב בתשובה המוצא במ"מ רפט"ו מאיסורי ציאה, שזו ראיתי במנ"ח תקס"ג שמסתפק בזה ודעתו שאין איסור תורה בלא קידושין ע"ש.